

ZAKON O PROSVETNOJ INSPEKCIJI

(„Sl. glasnik RS“, br. 27/2018 i 129/2021)

I UVODNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se posebnosti postupka i položaja inspekcije u oblasti prosvete (u daljem tekstu: prosvetna inspekcija).

Predmet inspekcijskog nadzora

Član 2

Prosvetna inspekcija u vršenju inspekcijskog nadzora ispituje primenu zakona i drugih propisa u oblasti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, obrazovanja odraslih, dualnog obrazovanja, visokog obrazovanja, udžbenika, učeničkog i studentskog standarda, nauke i istraživanja i Nacionalnog okvira kvalifikacija.

Prosvetna inspekcija obavlja inspekcijski nadzor i u drugim oblastima u kojima je posebnim zakonom utvrđena njena nadležnost.

Rodna ravnopravnost u jeziku

Član 3

Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koje se odnose.

Svrha prosvetne inspekcije

Član 4

Svrha prosvetne inspekcije je da, saglasno utvrđenim nadležnostima, obezbedi ostvarivanje javnog interesa i nesmetano obavljanje delatnosti u oblastima koje su predmet nadzora.

Inspekcijski nadzor u oblasti prosvete

Član 5

Poslove prosvetne inspekcije obavlja prosvetni inspektor: u ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja i vaspitanja - republički prosvetni inspektor, u organu pokrajinske uprave nadležne za poslove obrazovanja i vaspitanja - pokrajinski prosvetni inspektor i gradskom i opštinskom organu nadležnom za poslove obrazovanja i vaspitanja - gradski odnosno opštinski prosvetni inspektor.

Uslovi za prosvetnog inspektora

Član 6

Prosvetni inspektor može biti lice koje ima stečeno visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (master akademske studije, master strukovne studije i specijalističke akademske studije), po propisu koji uređuje visoko obrazovanje, počev od 10. septembra 2005. godine, odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, po propisu koji je uređivao visoko obrazovanje do 10. septembra 2005. godine i koje ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci.

Lice iz stava 1. ovog člana je u obavezi da položi državni stručni ispit i ispit za inspektora.

II POSLOVI PROSVETNE INSPEKCIJE

Poslovi inspekcijskog nadzora nad radom ustanova predškolskog vaspitanja i obrazovanja i osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja

Član 7

Prosvetna inspekcija vrši inspekcijski nadzor nad primenom zakona i drugih propisa kojima se uređuje organizacija i način rada ustanova predškolskog vaspitanja i obrazovanja i osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja, a naročito u pogledu:

- 1) postupanja ustanove u pogledu sprovođenja zakona, drugih propisa u oblasti obrazovanja i vaspitanja i opštih akata;
- 2) ostvarivanja prava i obaveza deteta, učenika, njegovog roditelja odnosno drugog zakonskog zastupnika i zaposlenog utvrđenih propisima u oblasti obrazovanja i vaspitanja;
- 3) ostvarivanja zaštite prava deteta i učenika, njihovih roditelja, odnosno drugih zakonskih zastupnika, kao i zaštite prava zaposlenih;
- 4) obezbeđivanja zaštite deteta, učenika i zaposlenog od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, kao i ponašanja koje vređa ugled, čast ili dostojanstvo;
- 5) postupka upisa i poništavanja upisa u školu;
- 6) ispunjenosti propisanih uslova za sprovođenje ispita;
- 6a) izdavanja javnih isprava;
- 7) vođenja propisane evidencije koju vodi ustanova i utvrđivanje činjenica u postupku poništavanja javne isprave koju izdaje ustanova;
- 8) stranačkog organizovanja i delovanja.

U postupku verifikacije ustanove, novog obrazovnog profila, ostvarivanja novih programa nastave i učenja, proširene delatnosti ustanove, statusne promene i promene sedišta ustanove, prosvetna inspekcija ispituje ispunjenost uslova i postupa u okviru svojih ovlašćenja. Kada utvrđuje ispunjenost uslova u postupku verifikacije ustanove, za osnovnu i proširenu delatnost, prosvetni inspektor zapisnikom konstatuje da li ustanova ispunjava uslove, u skladu sa zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja i propisa donetih na

osnovu tog zakona, i o tome obaveštava organ nadležan za donošenje rešenja u postupku verifikacije ustanove.

Poslovi inspekcijskog nadzora nad radom poslodavca za učenje kroz rad

Član 8

(Brisan)

Poslovi inspekcijskog nadzora nad radom ustanova za obrazovanje odraslih i javno priznatih organizatora aktivnosti

Član 9

Prosvetna inspekcija vrši inspekcijski nadzor nad primenom zakona i drugih propisa kojima se uređuje organizacija i način rada ustanova za obrazovanje odraslih i javno priznatih organizatora aktivnosti, a naročito u pogledu:

- 1) postupka i uslova za izdavanje odobrenja osnovnoj i srednjoj školi i drugoj organizaciji, radi sticanja statusa javno priznatog organizatora aktivnosti;
- 2) postupka za izmenu odobrenja, statusne promene, promene sedišta, odnosno objekta ili kada javno priznati organizator uvodi novu aktivnost obrazovanja odraslih i
- 3) predloga za oduzimanje odobrenja za status javno priznatog organizatora aktivnosti.

Poslovi inspekcijskog nadzora nad radom visokoškolskih ustanova

Član 10

Prosvetna inspekcija vrši inspekcijski nadzor nad primenom zakona i drugih propisa kojima se uređuje organizacija i način rada ustanova visokoškolskog obrazovanja, a naročito u pogledu:

- 1) obavljanja delatnosti visokog obrazovanja, u skladu sa dozvolom za rad;
- 2) upisa studenata, statusa studenata i zaštite prava studenata;
- 3) postupka izbora organa upravljanja i poslovođenja, drugih organa ustanove i načina njihovog rada;
- 4) postupka izbora u zvanje i prijema u radni odnos nastavnika i saradnika i radnog angažovanja nastavnika i saradnika;
- 5) vođenja propisanih evidencija i izdavanja javnih isprava.

Poslovi inspekcijskog nadzora nad radom ustanova u oblasti učeničkog i studentskog standarda

Član 11

Prosvetna inspekcija vrši inspekcijski nadzor nad primenom zakona, drugih propisa i opštih akata kojima se uređuje organizacija i način rada ustanova učeničkog i studentskog standarda,

osim kontrole koja se odnosi na stručno - pedagošku proveru rada ustanove, a naročito u pogledu:

- 1) ispunjenosti uslova u pogledu prostora, opreme, potrebnih stručnih i drugih zaposlenih za početak rada i obavljanje delatnosti ustanova učeničkog i studentskog standarda;
- 2) ostvarivanja prava i obaveza učenika, njihovih roditelja i drugog zakonskog zastupnika, studenata, vaspitača, stručnih saradnika, direktora i drugih zaposlenih;
- 3) postupka prijema u ustanovu i izdavanja učeničke i studentske legitimacije;
- 4) vođenja propisanih evidencija u ustanovi.

Poslovi inspekcijskog nadzora nad radom zavoda

Član 12

Prosvetna inspekcija u vršenju inspekcijskog nadzora nad radom zavoda vrši kontrolu rada u pogledu sprovođenja zakona kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja, posebnih zakona u oblasti obrazovanja, drugih propisa u oblasti obrazovanja i vaspitanja i opštih akata.

Poslovi inspekcijskog nadzora nad radom centara za stručno usavršavanje

Član 13

Prosvetna inspekcija vrši inspekcijski nadzor nad radom centara u skladu sa ovim zakonom, zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja, drugim zakonom, podzakonskim i opštim aktom.

Poslovi inspekcijskog nadzora nad neregistrovanim subjektom

Član 14

Prosvetna inspekcija vrši inspekcijski nadzor i nad neregistrovanim subjektom kojim se u smislu ovog zakona smatra svaki subjekt koji obavlja delatnost obrazovanja i vaspitanja, a koji nije upisan u registar u skladu sa zakonom i koji nema propisanu saglasnost za obavljanje delatnosti.

Ovlašćenja prosvetnog inspektora

Član 15

U vršenju poslova inspekcijskog nadzora iz čl. 7-14. ovog zakona, prosvetni inspektor naročito:

- 1) nalaže zapisnikom otklanjanje nepravilnosti i nedostataka u određenom roku;
- 2) naređuje rešenjem izvršenje mere koja je naložena zapisnikom, a nije izvršena;
- 3) zabranjuje rešenjem sprovođenje radnji nadziranom subjektu koje su suprotne ovom zakonu, zakonu kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja, posebnom zakonu, opštem aktu i drugim propisima iz oblasti obrazovanja;

4) *(brisana)*

5) podnosi prijavu nadležnom organu zbog postojanja sumnje da je učinjeno krivično delo, privredni prestup, zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno povredu zabrane diskriminacije, zabrane nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, zabrane ponašanja koja vređa ugled, čast ili dostojanstvo i zabrane stranačkog organizovanja i delovanja;

6) obaveštava drugi organ ako postoje razlozi za preduzimanje mera za koje je taj organ nadležan;

7) vrši uvid u javne isprave i podatke iz registara i evidencija koje vode nadležni državni organi, organi autonomne pokrajine i organi jedinice lokalne samouprave i drugi imaoci javnih ovlašćenja ako su neophodni za inspekcijski nadzor, a nije mogao da ih pribavi po službenoj dužnosti, u skladu sa zakonom;

8) vrši uvid u ličnu ili drugu javnu ispravu sa fotografijom koja je podobna da se identifikuje ovlašćeno lice u nadziranom subjektu kao i druga zaposlena lica;

9) pribavlja pisane izjave ovlašćenog lica u nadziranom subjektu i drugih zaposlenih lica i poziva ih da daju pisane izjave o pitanjima od značaja za inspekcijski nadzor;

10) nalaže nadziranom subjektu da u ostavljenom roku stavi na uvid opšti i pojedinačni akt, evidencije, ugovore i drugu dokumentaciju nadziranog subjekta od značaja za inspekcijski nadzor, a u obliku u kojem ih nadzirani subjekt poseduje i čuva;

11) obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom.

Pored ovlašćenja iz stava 1. ovog člana, prosvetni inspektor u vršenju inspekcijskog nadzora nad radom visokoškolske ustanove ima ovlašćenja da:

1) poništi upis studenata u prvu godinu studija preko broja studenata utvrđenog u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje visoko obrazovanje;

2) poništi upis studenata koji je obavljen suprotno odredbama zakona kojim se uređuje visoko obrazovanje;

3) privremeno zabrani obavljanje delatnosti visokog obrazovanja, odnosno izvođenje studijskog programa pravnom licu koje tu delatnost obavlja suprotno odredbama zakona kojim se uređuje visoko obrazovanje, uverenju o akreditaciji, odnosno dozvoli za rad;

4) predloži ministru nadležnom za poslove obrazovanja i vaspitanja razrešenje organa poslovođenja, u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje visoko obrazovanje;

5) izrekne opomenu i naloži ili predloži mere i ostavi primereni rok za otklanjanje uočenih nezakonitosti;

6) u slučaju nepostupanja visokoškolske ustanove po aktu iz tačke 5) ovog stava, donosi rešenje kojim izriče mere za otklanjanje nezakonitosti i štetnih posledica i ispunjavanje propisanih obaveza;

7) predloži ministru nadležnom za poslove obrazovanja i vaspitanja razrešenje organa poslovođenja samostalne visokoškolske ustanove, koja u svom sastavu nema visokoškolske jedinice, ako nije postupio po aktu iz stava 2. tačka 6) ovog člana, odnosno da predloži rektoru

da preduzme mere u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje visoko obrazovanje ako dekan nije postupio po aktu iz tačke 6) ovog stava;

8) nadležnom pravosudnom organu podnese krivičnu prijavu, prijavu za privredni prestup, odnosno zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno izda prekršajni nalog ako kod nadziranog subjekta otkrije nezakonitost koja je kažnjiva po zakonu ili drugom propisu;

9) podnese prekršajnu prijavu protiv pravnog lica koje u pravnom prometu istupa pod nazivom visokoškolske ustanove u skladu sa odredbama zakona koji uređuje visoko obrazovanje, a koje nema dozvolu za rad izdatu u skladu sa zakonom;

10) vrši proveru verodostojnosti javne isprave koju izdaje visokoškolska ustanova;

11) preduzima druge mere za koje je odredbama zakona kojim se uređuje visoko obrazovanje ili drugim propisom ovlašćen.

Prosvetni inspektor u vršenju poslova inspekcijuskog nadzora postupa u skladu sa ovim zakonom, zakonom koji uređuje inspekcijuski nadzor i zakonom koji uređuje zaštitu podataka o ličnosti.

Inspekcijuski i stručno-pedagoški nadzor

Član 16

Prosvetna inspekcija u obavljanju poslova iz svog delokruga, saraduje sa organizacionom jedinicom ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja i vaspitanja u čijem delokrugu je obavljanje stručno-pedagoškog nadzora i spoljašnjeg vrednovanja, u cilju ostvarivanja i zaštite prava i obaveza dece i učenika, njihovih roditelja, odnosno drugog zakonskog zastupnika i zaposlenih, koji realizuju prosvetni savetnici u vršenju terenskog nadzora.

Postupak inspekcijuskog nadzora pokreće se u skladu sa odredbama zakona kojim je uređen inspekcijuski nadzor, kao i na osnovu inicijative prosvetnog savetnika kada u postupku stručno-pedagoškog nadzora utvrdi nepravilnosti u radu ustanove, u skladu sa zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja, posebnim zakonima, podzakonskim i drugim aktima.

III POVERAVANJE POSLOVA

Ovlašćenja ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja i vaspitanja prema organima kojima su povereni poslovi inspekcijuskog nadzora

Član 17

Republički prosvetni inspektor u odnosu na organe kojima je povereno vršenje inspekcijuskog nadzora, ima sledeća ovlašćenja:

1) priprema ministru nadležnom za poslove obrazovanja i vaspitanja predlog rešenja po žalbi protiv rešenja opštinske, odnosno gradske uprave donetog u vršenju inspekcijuskog nadzora;

2) ostvaruje neposredan nadzor nad radom prosvetnog inspektora;

3) izdaje obavezne instrukcije za izvršavanje zakona i drugih propisa, za vršenje poslova i kontroliše njihovo izvršavanje;

4) organizuje zajednički nadzor sa inspektorima u organima kojima je povereno vršenje inspeksijskog nadzora;

5) traži izveštaje, podatke i obaveštenja o vršenju poverenih poslova inspeksijskog nadzora;

6) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom kojim se na opšti način uređuje inspeksijski nadzor i zakonom kojim se uređuje državna uprava.

U vršenju nadzora nad radom organa kome je povereno vršenje inspeksijskih poslova, republički prosvetni inspektor vrši neposredan uvid u ispunjenost uslova iz člana 6. ovog zakona, rad i postupanje prosvetnog inspektora, zapisnički konstatuje utvrđene nepravilnosti i određuje mere i rokove za njihovo otklanjanje.

Nepostupanje po merama za otklanjanje nepravilnosti iz stava 2. ovog člana predstavlja težu povredu dužnosti.

Ukoliko prosvetni inspektor ne otkloni utvrđene nepravilnosti u datom roku, republički prosvetni inspektor je ovlašćen da, u skladu sa zakonom, predloži pokretanje disciplinskog postupka protiv tog inspektora, kao i protiv njegovog neposrednog rukovodioca. Republički prosvetni inspektor ovlašćen je i da, u skladu sa zakonom, predloži udaljenje s rada službenih lica protiv kojih se pokrene disciplinski postupak.

Nadzor nad radom prosvetne inspekcije u obavljanju poverenih poslova vrši ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja i vaspitanja, odnosno organ pokrajinske uprave nadležan za poslove obrazovanja i vaspitanja, u skladu sa ovim zakonom.

Republička prosvetna inspekcija i posle poveravanja poslova zadržava odgovornost i može, u skladu sa zakonom, vršiti neposredan inspeksijski nadzor na celoj teritoriji Republike Srbije.

Poveravanje poslova opštinskoj i gradskoj upravi

Član 18

Poslove prosvetne inspekcije, propisane čl. 7-9. i čl. 13. i 14. ovog zakona, kao poverene, obavlja opštinska, odnosno gradska uprava.

Više opštinskih uprava može organizovati zajedničku prosvetnu inspekciju. Svaki prosvetni inspektor te zajedničke prosvetne inspekcije je mesno nadležan za celu teritoriju (područje) za koju je zajednička inspekcija organizovana.

Ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja i vaspitanja vrši neposredan inspeksijski nadzor ako ga opštinska, odnosno gradska uprava ne vrši, odnosno, ako u jedinici lokalne samouprave nije organizovan inspeksijski nadzor, a na teret sredstava jedinice lokalne samouprave.

Po žalbi protiv rešenja opštinske, odnosno gradske uprave donetog u vršenju inspeksijskog nadzora rešava ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja i vaspitanja.

Ovlašćenja nadležnog ministarstva prema organima kojima su povereni poslovi, propisana članom 17. ovog zakona, kao i poslovi republičke prosvetne inspekcije i rešavanja po žalbi protiv prvostepenih rešenja, koji su propisani st. 3. i 4. ovog člana, poveravaju se autonomnoj pokrajini za jedinice lokalne samouprave na teritoriji autonomne pokrajine.

Poveravanje poslova u oblasti visokog obrazovanja i učeničkog i studentskog standarda

Član 19

Poslove inspekcijskog nadzora nad radom visokoškolskih ustanova na teritoriji Autonomne pokrajine Vojvodine, utvrđene članom 10. i članom 15. st. 1. i 2. ovog zakona, kao poverene, obavlja preko svojih organa Autonomna pokrajina Vojvodina.

Poslove inspekcijskog nadzora nad zakonitošću rada ustanova učeničkog i studentskog standarda, na teritoriji Autonomne pokrajine Vojvodine, utvrđene članom 11. i članom 15. stav 1. ovog zakona, kao poverene, obavlja preko svojih organa Autonomna pokrajina Vojvodina.

IV PLANIRANJE INSPEKCIJSKOG NADZORA

Plan inspekcijskog nadzora

Član 20

Godišnji plan inspekcijskog nadzora donosi se za školsku odnosno radnu godinu čije je trajanje utvrđeno zakonima iz oblasti obrazovanja i vaspitanja.

IVa IZVEŠTAVANJE

Godišnji izveštaj o radu

Član 20a

Godišnji izveštaj o radu donosi se za prethodnu školsku odnosno radnu godinu čije je trajanje utvrđeno zakonima iz oblasti obrazovanja i vaspitanja.

IVb SLUŽBENA ODEĆA I OBUĆA

Službeno odelo i obuća prosvetnog inspektora

Član 20b

U vršenju inspekcijskog nadzora prosvetni inspektor može koristiti službenu odeću i obuću.

Izgled, delove i način korišćenja službenog odela i obuće prosvetnog inspektora, propisuje rukovodilac organa nadležnog za poslove obrazovanja i vaspitanja.

V PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Započeti postupci

Član 21

Postupci inspekcijskog nadzora započeti pre stupanja na snagu ovog zakona okončaće se po odredbama propisa koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovog zakona.

Donošenje podzakonskih akata

Član 22

Ministar nadležan za poslove obrazovanja i vaspitanja će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona doneti akt o utvrđivanju potrebnog broja prosvetnih inspektora u opštinskoj, odnosno gradskoj upravi.

Akt iz stava 1. ovog člana objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije" i na internet stranici Ministarstva.

Prestanak važenja propisa i drugih akata

Član 23

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe člana 204. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", broj 88/17), odredbe člana 88. stav 1. - u delu koji se odnosi na poveravanje poslova inspekcijeskog nadzora Autonomnoj pokrajini Vojvodini, kao i odredbe člana 91. st. 2-7. i odredbe člana 92. Zakona o učeničkom i studentskom standardu ("Službeni glasnik RS", br. 18/10 i 55/13).

Stupanje na snagu i primena

Član 24

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".